

Urząd Regulacji Energetyki

<https://www.ure.gov.pl/pl/energia-elektryczna/charakterystyka-rynku/5785,2013.html>
04.05.2024, 07:36

2013

RYNEK HURTOWY

W 2013 r. krajowe zużycie energii elektrycznej brutto wyniosło 157 980 GWh i było wyższe o 0,6% niż w 2012 r. Poziom krajowego zużycia energii elektrycznej związany jest z utrzymującym się na niskim poziomie tempem wzrostu PKB w 2013 r., które według wstępnych szacunków GUS za 2013 r. wyniosło 1,6%. W rezultacie wolumen krajowej produkcji energii elektrycznej brutto w 2013 r. ukształtował się na poziomie 162 501 GWh i był wyższy od wolumenu za poprzedni rok o około 1,7%. Nadwyżka produkcji energii elektrycznej nad jej krajowym zużyciem to rezultat sprzyjającej polskim podmiotom zajmującym się wytwarzaniem energii elektrycznej koniunktury w handlu zagranicznym energią elektryczną. W ciągu 2013 r. nadwyżka eksportu nad importem energii wyniosła 4 521 GWh.

W 2013 r. moc zainstalowana w KSE zwiększyła się o 360 MW (0,9%) w stosunku do 2012 r. i wyniosła 38 406 MW. Średnie roczne zapotrzebowanie na moc ukształtowało się na poziomie 21 884 MW, przy maksymalnym zapotrzebowaniu na poziomie 24 761 MW (co oznacza odpowiednio: wzrost o 0,3% i spadek o 4,2% w stosunku do 2012 r.). Relacja mocy dyspozycyjnej do osiągalnej w 2013 r. nieznacznie spadła w stosunku do 2012 r. z 71,68% do 70,54%.

Struktura produkcji

Struktura produkcji energii elektrycznej w 2013 r. nie zmieniła się znacznie w stosunku do 2012 r. Zdecydowana większość wytwarzania oparta jest na paliwach konwencjonalnych, tj. węgla kamiennym oraz węgla brunatnym. Kontynuowany jest wzrost udziału źródeł wiatrowych i odnawialnych.

Struktura kapitałowa

Aktualna struktura podmiotowa sektora energetycznego i stopień koncentracji działalności energetycznej zostały ukształtowane przez proces konsolidacji poziomej, a następnie pionowej, przedsiębiorstw energetycznych należących do Skarbu Państwa, który jest wynikiem realizacji „Programu dla elektroenergetyki” (przyjętego przez Radę Ministrów w 2006 r.). Proces konsolidacji w praktyce trwa nadal, a jego wynik niewątpliwie będzie miał istotny wpływ na stopień rozwoju konkurencji na rynku hurtowym.

Liczba i struktura podmiotów sektora elektroenergetycznego od czasu konsolidacji nie uległa większym zmianom, co dotyczy również roku 2013 w porównaniu z rokiem 2012. Największy udział w podsektorze wytwarzania ma nadal grupa kapitałowa PGE Polska Grupa

Energetyczna SA, a na rynku sprzedaży do odbiorców końcowych - TAURON Polska Energia SA. Przy czym udział grupy kapitałowej PGE Polska Grupa Energetyczna SA w sektorze wytwarzania 2013 r. kształtował się na poziomie 39,3% (w 2012 r. - 40,5%). Udział grupy TAURON Polska Energia SA wyniósł w 2013 r. 13,6%, co oznacza spadek w porównaniu z 2012 r. o 0,1 punktu procentowego.

Wskaźnik udziału rynkowego trzech największych podmiotów, mierzony według energii wprowadzonej do sieci (uwzględniającej ilość energii dostarczonej przez wytwórców bezpośrednio do odbiorców końcowych) w 2013 r., pozostawał na wysokim poziomie tj. 62,6%. Jednocześnie w stosunku do roku poprzedniego wskaźnik ten wyraźnie spadł, tj. o 1,7 punktu procentowego. Podobną tendencję obserwuje się przy drugim wskaźniku - udziale trzech największych wytwórców w mocy zainstalowanej. Udział ten zmniejszył się w 2013 r. w stosunku do 2012 r. o 1,3 punktu procentowego. Trzej najwięksi wytwórcy (tj. wytwórcy skupieni w grupach kapitałowych: PGE Polska Grupa Energetyczna SA, TAURON Polska Energia SA, EDF) dysponowali ponad połową mocy zainstalowanych i odpowiadali za prawie 2/3 produkcji energii elektrycznej w kraju.

Publiczna sprzedaż i giełda energii

W latach poprzedzających wprowadzenie obowiązku publicznej sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej przez przedsiębiorstwa wytwórcze sprzedaż energii elektrycznej odbywała się w zdecydowanej mierze w ramach własnej grupy kapitałowej, co było główną przyczyną ograniczeń w rozwoju konkurencji i problemów w rozliczaniu pomocy publicznej. Począwszy od 2010 r. na hurtowym rynku energii elektrycznej można zaobserwować dynamiczny rozwój rynku giełdowego. Zmiana struktury obrotu energią elektryczną z transakcji bilateralnych w kierunku transakcji zawieranych na transparentnym i płynnym giełdowym rynku energii elektrycznej świadczy o tym, że rynek energii elektrycznej staje się coraz bardziej dojrzały.

Całkowity wolumen transakcji zawartych w 2013 r. na wszystkich rynkach energii elektrycznej na TGE SA wyniósł 176,553 TWh i był wyższy od wolumenu z 2012 r. wynoszącego 131,997 TWh o 33,76%. Natomiast licząc po dacie dostawy sprzedaż energii elektrycznej w 2013 r. wyniosła 135,909 TWh.

Obecnie status członka TGE posiada 59 przedsiębiorstw m.in. wytwórcy energii, spółki obrotu i domy maklerskie. W 2013 r. nowymi członkami zostało osiem podmiotów.

W 2013 r. TGE SA prowadziła następujące rynki sprzedaży energii elektrycznej: Rynek Dnia Bieżącego, Rynek Dnia Następnego oraz Rynek Terminowy Towarowy. Sprzedaż energii elektrycznej była również realizowana w systemie aukcji.

Największy wolumen obrotu realizowany jest na Rynku Terminowym Towarowym (RTT). W 2013 r. na RTT łącznie z aukcjami energii elektrycznej zawarto 9 993 transakcji. W 2013 r. członkowie giełdy zrealizowali transakcje zakupu/sprzedaży energii elektrycznej o łącznym wolumenie 154,299 TWh, co oznacza wzrost o 36,70% w stosunku do roku poprzedniego. Najbardziej płynnym kontraktem w 2013 r. był kontrakt roczny w dostawie

pasmoj na 2014 rok. Wolumen obrotu na kontrakcie BASE_Y-14 w 2013 r. wyniósł 95,764 TWh - stanowi to 62,06% łącznego wolumenu odnotowanego na parkiecie RTT w zakresie instrumentów na energię elektryczną w 2013 r.

W 2013 r. na Rynku Dnia Następnego zawarto 1 612 006 transakcji. W 2013 r. członkowie giełdy zrealizowali transakcje zakupu/sprzedaży energii elektrycznej o łącznym wolumenie 22,201 TWh, co oznacza wzrost o 16,21% w stosunku do roku poprzedniego.

W 2013 r. na Rynku Dnia Bieżącego zawarto 3 238 transakcji. W 2013 r. członkowie giełdy zrealizowali transakcje zakupu/sprzedaży energii elektrycznej o łącznym wolumenie 52 676 MWh, co oznacza wzrost o 173% w stosunku do roku poprzedniego.

Ceny

Ceny energii elektrycznej cechowały się i nadal cechują istotnym zróżnicowaniem w poszczególnych segmentach rynku. Wynika ono z następujących uwarunkowań: technologii produkcji (szczególnie wykorzystywanego paliwa), horyzontu czasowego dostaw, profilu dostaw, bieżącego zrównoważenia popytu i podaży.

W przypadku średnich cen energii elektrycznej wytwórców oraz przedsiębiorstw obrotu analizowane dane to dane zagregowane, zawierają ceny zarówno profili pasmo, jak i szczyt i odnoszą się do energii elektrycznej wytworzonej w 2013 r. Część z tej energii mogła być kontraktowana w latach poprzedzających a dostawa realizowana w 2013 roku.

Analizując poziom cen na rynku hurtowym można dokonać następującego podziału:

- ceny energii dostarczonej w 2013 r. kontraktowanej w większości w latach poprzednich (średnioroczna cena sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym oraz średnia kwartalna cena energii elektrycznej sprzedanej na zasadach innych niż wynikające z art. 49a ust. 1 i 2 ustawy - Prawo energetyczne),
- ceny energii elektrycznej sprzedawanej i dostarczonej na rynku SPOT w 2013 r. np. mierzone indeksem IRDN24,
- ceny energii elektrycznej sprzedawanej w 2013 r. na przyszłe okresy np. kontrakty typu BASE_Y-14.

Średnia roczna cena sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym wyniosła w 2013 roku, wyniosła 181,55 [zł/MWh] i była niższa niż w 2012 roku (201,36 [zł/MWh]).

Ceny na rynku SPOT TGE SA

Średnia ważona wolumenem miesięczna cena energii elektrycznej w transakcjach Spot mierzona IRDN24 [zł/MWh] była porównując średnie miesięczne wartości IRDN24 z grudnia 2012 r. do grudnia 2013 r., była niższa o ponad 13%.

Ceny na rynku terminowym TGE SA

Rok 2013 był kolejnym rokiem, w którym obserwowano dalszy spadek cen energii elektrycznej na terminowym rynku energii. Odzwierciedleniem tej tendencji jest spadek cen kontraktów terminowych BASE_Y-14, gdzie średnioważona wolumenem cena transakcyjna tego kontraktu w całym 2013 r. ukształtowała się na poziomie 155,00 zł/MWh. Jednocześnie, cena BASE_Y-14 na koniec 2012 r. wyniosła 177,00 zł/MWh, podczas gdy na koniec 2013 r. cena tego kontraktu wyniosła 152,25 zł/MWh, co oznacza spadek o około 14%.

RYNEK DETALICZNY

Rynek detaliczny jest rynkiem, na którym stroną transakcji jest odbiorca końcowy dokonujący zakupu paliw i energii na własny użytek. Rok 2013 był kolejnym rokiem, w którym Prezes URE kontynuował monitorowanie tego rynku. Uczestnikami rynku detalicznego, obok odbiorców końcowych (zarówno w gospodarstwach domowych, jak i przedsiębiorstwach), są przedsiębiorstwa zarządzające siecią dystrybucyjną w tym operatorzy systemów dystrybucyjnych (OSD) i sprzedawcy energii elektrycznej (przedsiębiorstwa obrotu).

W 2013 r. na rynku energii elektrycznej funkcjonowało pięciu dużych OSD, których sieci są bezpośrednio przyłączone do sieci przesyłowej (OSDp) i którzy mają obowiązek oddzielenia działalności dystrybucyjnej prowadzonej przez operatora systemu od innych rodzajów działalności niezwiązanych z dystrybucją energii elektrycznej, a mianowicie działalności wytwórczej lub obrotowej prowadzonej w ramach przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo (*unbundling*). Ponadto w 2013 r. działało 153 OSD funkcjonujących w ramach przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo, które nie mają obowiązku wydzielenia działalności dystrybucyjnej (OSDn). Kluczowe znaczenie dla realizacji funkcji OSD ma zapewnienie niezależności operatora, który zapewnia równy dostęp do sieci wszystkim uczestnikom rynku. Gwarancją zapewnienia niezależności OSD, poza dokonaniem rozdziałem działalności, mają być opracowane przez operatorów programy, w których określone zostały przedsięwzięcia, jakie operatorzy zobowiązani są podjąć w celu zapewnienia niedyskryminacyjnego traktowania użytkowników systemu (Programy Zgodności).

Po stronie popytowej rynku detalicznego energii elektrycznej znajdują się odbiorcy końcowi. Jest ich ok. 16,7 mln, z czego ok. 90% (ponad 15 mln) to odbiorcy z grupy G, w tym w przeważającej większości odbiorcy w gospodarstwach domowych (ponad 14 mln), którzy dokonują zakupu energii w celu jej zużycia w gospodarstwie domowym. Jednocześnie wolumen energii dostarczonej dla tej grupy nie jest wysoki i stanowi w sumie ok. 24% całości dostaw energii elektrycznej. Pozostała grupa odbiorców końcowych to odbiorcy należący do grup taryfowych A, B i C. Grupy A i B stanowią odbiorcy zasilani z sieci wysokiego i średniego napięcia i są to tzw. odbiorcy przemysłowi, natomiast do grupy C należą odbiorcy przyłączeni do sieci niskiego napięcia, pobierający energię elektryczną dla celów prowadzonej działalności gospodarczej, tzw. odbiorcy biznesowi.

Ceny

Z początkiem 2008 r. uwolnione zostały ceny w obrocie energią elektryczną w odniesieniu do odbiorców przemysłowych i od tego czasu sprzedawcy wykonujący zadania sprzedawców

z urzędu oraz sprzedawcy, funkcjonujący w przedsiębiorstwach zintegrowanych pionowo, niezobowiązani do rozdzielania działalności, nie mają obowiązku przedkładania Prezesowi URE do zatwierdzenia taryfy w obrocie energią elektryczną dla odbiorców innych niż gospodarstwa domowe. Konieczność dalszego utrzymywania regulacji cen energii elektrycznej dla grupy gospodarstw domowych podyktowana była potrzebą monitorowania funkcjonowania rynku detalicznego w celu zabezpieczenia interesów najsłabszej grupy odbiorców. Mimo formalnego spełnienia najważniejszych warunków na rzecz całkowitej liberalizacji rynku energii elektrycznej, wskazanych w dokumencie Mapa drogowa uwolnienia cen dla wszystkich odbiorców energii elektrycznej „W drodze ku prawom odbiorców i efektywnej konkurencji w sektorze energetycznym”, decyzja Prezesa URE o zwolnieniu z obowiązku przedkładania taryf do zatwierdzenia musi - oprócz spełnienia wszystkich warunków zawartych w art. 49 ustawy - Prawo energetyczne - być poparta faktyczną możliwością korzystania z systemu wsparcia przez odbiorców wrażliwych społecznie. Kwestia przyjęcia wzoru GUD-K do stosowania przez sprzedawców i OSD jest formalnie spełniona, jednak jego wdrożenie i rzeczywisty proces podpisywania umów dopiero się rozpocznie w 2014 r., co będzie przedmiotem szczegółowego monitoringu Prezesa URE. Istotna jest również ocena funkcjonowania sprzedawców w zakresie transparentności oraz zasad i sposobu przedstawiania nowych ofert dla konsumentów.

Pomiędzy IV kwartałem 2012 r. a IV kwartałem 2013 r. opłaty za energię elektryczną stosowane wobec odbiorców, którzy nie skorzystali z prawa wyboru sprzedawcy, wykazywały tendencje spadkowe. Największa obniżka cen energii elektrycznej nastąpiła dla odbiorców grupy taryfowej A - o 9,7%, a najmniejsza dla odbiorców z grupy taryfowej C - o 0,5%. Należy zaznaczyć, że przed badanym rokiem 2013 utrzymywał się wzrostowy trend zmian cen energii elektrycznej. Spadek cen detalicznych nastąpił w 2013 r. i był spowodowany zmianą sytuacji na rynku energii, w szczególności obniżeniem cen zakupu energii elektrycznej na rynku hurtowym oraz obniżeniem cen zakupu tzw. zielonych certyfikatów.

Natomiast opłata dystrybucyjna w 2013 r. zmieniła się w zależności od grupy taryfowej. Niewielkie spadki odnotowano dla grupy taryfowej A - o 6,6% oraz dla grupy taryfowej B - o 0,6%. Dla pozostałych grup taryfowych opłata dystrybucyjna wzrosła w przedziale od 0,7% dla odbiorców gospodarstwach domowych do 1,9% dla odbiorców w grupie taryfowej C.

Data publikacji : 24.06.2014

[Następny Strona](#)

